

ΔΩΔΩΝΗ

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΕΤΗΡΙΔΑ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ
ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ
ΤΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

ΜΝΗΜΗ ΔΗΜΗΤΡΗ ΛΟΥΛΕ

ΤΟΜΟΣ
ΕΙΚΟΣΤΟΣ

ΙΩΑΝΝΙΝΑ
1991

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΛΟΥΛΕΣ
(1947—1991)

Μετά το τραγικό δυστύχημα της 30.4.1991, στο οποίο έχασαν τη ζωή τους ο επίκουρος καθηγητής ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΛΟΥΛΕΣ, η σύντροφός του ANNA και ο γιος τους ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ, ο Τομέας Ιστορίας Νεότερων Χρόνων εισηγήθηκε (συνεδρία αρ. 43/16.5.1991) προς το Τμήμα να αφιερωθεί το παρόν τεύχος στη μνήμη του συναδέλφου.

Η Γενική Συνέλευση του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, κατά τη συνεδρία της αρ. 102/23.5.91, έκαμε ομόφωνα αποδεκτή την παραπάνω πρόταση.

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ Δ. ΛΟΥΛΕ

Ο Δημήτριος Λουλές γεννήθηκε το 1947 στην Αθήνα, όπου και τελείωσε τις γυμνασιακές του σπουδές. Το 1972 αποφοίτησε από το Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών και τον ίδιο χρόνο έγινε δεκτός για μεταπτυχιακές σπουδές (Master of Philosophy) στο King's College —Department of Byzantine and Modern Greek Studies— του Πανεπιστημίου του Λονδίνου, με επιβλέποντες καθηγητές τους Douglas Dakin και Richard Clogg. Το 1974, ύστερα από επιτυχείς εξετάσεις στη Νεότερη Ελληνική και Βαλκανική Ιστορία τού δόθηκε η δυνατότητα μετατροπής της μεταπτυχιακής εργασίας του σε διδακτορική διατριβή, με θέμα: «Οικονομική και Δημοσιονομική Πολιτική του Ι. Καποδίστρια (1828-1831)». Το 1977 η διατριβή του έγινε δεκτή από την εξεταστική επιτροπή, που την αποτελούσαν οι D. Dakin, G. Campbell και R. Clogg κι αναγορεύτηκε διδάκτορας της Φιλοσοφίας (Ph.D.). Το καλοκαίρι του 1975 υπηρέτησε μέρος της στρατιωτικής του θητείας, ενώ το Σεπτέμβριο του 1977 πήγε στη Μόσχα και ως τα τέλη του 1979 διετέλεσε επιστημονικός συνεργάτης του Ινστιτούτου Σλαβολογίας και Βαλκανιολογίας της Ακαδημίας Επιστημών της Ε.Σ.Σ.Δ. Κατά το διάστημα της παραμονής του στη Μόσχα παρακολούθησε σεμινάρια με θέματα από τη Νεότερη Βαλκανική Ιστορία και παράλληλα πρόσφερε τις υπηρεσίες του για την εκπόνηση μελετών και διατριβών που αφορούσαν την Ελλάδα. Ταυτόχρονα ερεύνησε διάφορα αρχεία της Μόσχας και του Λένινγκραντ, σχετικά με θέματα της ειδικότητάς του. Την έρευνα αυτή επανέλαβε το 1983 και το 1986.

Από το 1980 ως το 1981 υπηρέτησε το υπόλοιπο της στρατιωτικής του θητείας, κι άρχισε να συνεργάζεται με την εγκυκλοπαίδεια Πάπυρος-Larousse-Britanica. Τον Ιούλιο του 1982 εξελέγη επιμελητής στην έδρα της Ιστορίας των Λαών της Χερσονήσου του Αίμου, της Φιλοσοφικής σχολής του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, και τον Οκτώβριο του ίδιου χρόνου εντάχθηκε στη βαθμίδα του λέκτορα, θέση στην οποία και μονιμοποιήθηκε το 1986.

Στα πλαίσια των ερευνητικών δραστηριοτήτων πραγματοποίησε έρευνες σε αρχεία της Ελλάδας και του εξωτερικού και με ανακοινώσεις του συμμετείχε σε ελληνικά και διεθνή συνέδρια.

Το 1987 εξελέγη από το Τμήμα Ιστορίας-Αρχαιολογίας Επίκουρος Καθηγητής στη Νεότερη Βαλκανική Ιστορία. Διετέλεσε μέλος της Εταιρείας

Μελέτης Νέου Ελληνισμού, της Ελληνικής Εταιρείας Σπουδών Νοτιοανατολικής Ευρώπης, της Εταιρείας Μελέτης Ελληνικού Διαφωτισμού, της Ελληνικής Ιστορικής Εταιρείας και της Αναγνωστικής Εταιρείας Κερκύρας. Επίσης ήταν μέλος του Συλλόγου Αποφοίτων Μεταπτυχιακών του King's College του Πανεπιστημίου του Λονδίνου.

Ο τραγικός θάνατός του τον Απρίλιο του 1991 σταμάτησε πρόωρα το δημιουργικό του έργο.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ

1. Ο Βρετανικός Τύπος για τη ναυμαχία του Ναβαρίνου, *Μνήμων* 7(1978) 1-11.
2. *Obrazovanie greceskogo Gosudarstvo i Rossija 1821-1832, Sovetskoe Slavjanovedenie*, 1980, 132-147.
3. *Ο ρόλος της Ρωσίας στη διαμόρφωση του ελληνικού κράτους*, Αθήνα, Σύγχρονη Εποχή, 1981.
4. Η πρώτη ελληνική τράπεζα, *Επιστημονική Σκέψη* 7(1982) 43-48.
5. Η έναρξη της Επανάστασης του 1821 και οι αντιδράσεις του Βρετανικού Τύπου, *Μυριόβιβλος* 2(1982) 19-23.
6. Η δολοφονία του Ιωάννη Καποδίστρια και η Ρωσία, *Μνήμων* 10(1982) 77-95.
7. Βιβλιοκρισία στον Παύλο Πετρίδη, *Ξενική εξάρτηση και εθνική πολιτική 1910-1918*, Αθήνα, Παρατηρητής, 1981, στο περ. *Δίκαιο και Πολιτική* 1(1982) 152-154.
8. Βιβλιοκρισία στον Νικολάι Τόντοροφ, *Η βαλκανική διάσταση της Επανάστασης του 1821. (Η περίπτωση των Βουλγάρων)*, Αθήνα, Guttenberg, 1982, στο περ. *Διαβάζω* 56(1982) 159-160.
9. Τα εθνικά κτήματα και η απελευθέρωση της Ελλάδας, *Κομμουνιστική Επιθεώρηση* 3(1982) 58-64.
10. Η λαϊκή εξέγερση της 3ης Σεπτεμβρίου 1843, *Κομμουνιστική Επιθεώρηση* 11(1983) 103-106.
11. Κατευθύνσεις και προοπτικές της οικονομικής πολιτικής του Ι. Καποδίστρια, *Δημοσιεύματα Ιστορίας Πολιτικού Βίου και Πολιτικών Θεσμών*, Θεσσαλονίκη 1983, 129-139.
12. Η Ελληνική Επανάσταση και ο Βρετανικός Τύπος. (Η περίπτωση της *Morning Post*, 1821-1827), *Δωδώνη* 12(1983) 99-137.
13. Το ελληνικό προξενείο και η ελλαδική παρουσία στην Κύπρο κατά την οθωμανική περίοδο (1843-1863), *Πρακτικά Συμποσίου Κυπριακής Ιστορίας* (Λευκωσία, 2-3 Μαΐου 1983), Ιωάννινα 1984, 123-141.
14. *The Financial and Economic Policies of President Ioannis Capodistrias 1828-*

- 1831, Ιωάννινα, Δημοσιεύματα του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής Ιωαννίνων αρ. 2, 1985.
15. Commerical Relations between Russia and Greece during the Post-Revolutionary Period (1828-1843), *Ελληνικές Ανακοινώσεις στο Ε΄ Διεθνές Συνέδριο Σπουδών Νοτιοανατολικής Ευρώπης* (Βελιγράδι, 11-17 Σεπτεμβρίου 1984), Αθήναι 1985, 163-182.
  16. Politique bancaire et monétaire dans la Grèce d'après-guerre (1828-1832), *Actes du Ier Colloque International d' Histoire* 2(1985) 409-420.
  17. Σχέδιο για την αναμόρφωση της εκπαίδευσης στη μετεπαναστατική Ελλάδα, *Δωδώνη* 14/1(1985) 85-113.
  18. *Η ίδρυση του ελληνικού προξενείου στη Σερβία (1835-1875)*, Ιωάννινα, Δημοσιεύματα του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής Ιωαννίνων αρ. 4, 1986.
  19. Μια προσπάθεια για την απελευθέρωση της Ηπείρου (1827-1832). (Από τα παραλείπόμενα της Νεοελληνικής Ιστορίας), *Ηπειρωτικά Χρονικά* 28(1986) 103-125.
  20. Οι Νεομάρτυρες στην ελληνική ιστορία (1453-1821), *Δωδώνη* 17/1(1988) 135-150 (σε συνεργασία με τον Ι. Θεοχαρίδη).
  21. The Position of Greece towards the Ottoman Empire during the Crimean War. (Additional Data from Russian Sources), *Studies on Ottoman Diplomatic History* 1(1988) 89-96.
  22. Μια άγνωστη έκθεση για τη Ρωσία του 1883. (Ρωσοελληνικές διπλωματικές επαφές και κρίσεις), *Επιστημονική Σκέψη* 41(1988) 82-89.
  23. Εκκλησιαστικές επαφές μεταξύ Ελλάδας-Ρωσίας 1828-1843 (ανέκδοτα στοιχεία από ρωσικές αρχειακές πηγές), *Πρακτικά Συνεδρίου-Σεμιναρίου που έγινε στο Chambésy της Γενεύης το 1988, με αφορμή τα 1000 χρόνια εκχριστιανισμού των Ρώσων*.
  24. The Neomartyrs in Greek History (1453-1821), *Etudes Balkaniques* 3(1989) 78-86 (σε συνεργασία με τον Ι. Θεοχαρίδη).
  25. Το ρωσικό προξενείο Ιωαννίνων και η απελευθέρωση της πόλης, *Ηπειρωτικό Ημερολόγιο*, 1990, 103-116.
  26. *Η θέση των Ελλήνων απέναντι στην ένωση της Ανατολικής Ρωμυλίας με τη Βουλγαρία*, Ιωάννινα, «Δωδώνη»-Παράρτημα αρ. 47, 1991 (εκδόθηκε μετά τον θάνατο του συγγρ. με τη φροντίδα των συναδέλφων του).
  27. Κατευθύνσεις και προοπτικές της οικονομικής πολιτικής του Ι. Καποδίστρια, 1828-1831, στο συλλογικό έργο *Ιωάννης Καποδίστριας 1776-1831. Ο κορυφαίος Έλληνας Ευρωπαίος*, Αθήνα 1992, σ. 265-276.
  28. Δύο άγνωστες επιστολές του Ιγνατίου Ουγγροβλαχίας προς τον Ιωάννη Καποδίστρια, στον συλλογικό τόμο *Αφιέρωμα στον πανεπιστημιακό δάσκαλο Βασ. Βλ. Σφυρόερα από τους μαθητές του*, Αθήνα, Εκδόσεις Λύχνος, 1992, σ. 1-24.

ΑΠΟΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ ΣΤΟΝ ΔΗΜΗΤΡΗ ΛΟΥΛΕ

Ἀγαπημένε μας Δημήτρη,

Ἐλαχε σέ μένα τὸ πολὺ σκληρὸ καθήκον νὰ σέ ἀποχαιρετήσω ἐκ μέρους τοῦ Πανεπιστημίου Ἰωαννίνων, τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς καὶ τοῦ Τμήματος Ἱστορίας καὶ Ἀρχαιολογίας, ὅπου μὲ ἀγάπη ὑπηρέτησες. Σέ μένα, πού σέ ὑποδέχθηκα μὲ πολλὲς προσδοκίες, ὅταν πρὶν μερικὰ χρόνια ἦλθες στὴν πανεπιστημιακὴ μας οἰκογένεια.

Εἴμαστε ὅλοι τόσο συγκλονισμένοι ἀπὸ τὸ ἀναπάντεχο κακὸ ὥστε ὁ λόγος δὲν μπορεῖ νὰ ἐκφράσει τὴ συντριβὴ μας. Εἶχες μιὰ ἀξιόλογη ἐπιστημονικὴ σταδιοδρομία καὶ εἶχες δημιουργήσει μιὰ εὐτυχισμένη οἰκογένεια, ὅταν σὰς ξερίζωσε ὁ θάνατος τόσο νέους, μὲ ἓνα ὠραῖο μέλλον μπροστὰ σας.

Ὁ Δημήτρης Λουλὲς γεννήθηκε στὶς 7 Ἰουλίου 1947 ἀπὸ γνωστὴ οἰκογένεια ἀγωνιστῶν. Μετὰ τὶς σπουδὲς του στὸ Πανεπιστήμιο Ἀθηνῶν, μετεκπαιδεύτηκε στὸ Πανεπιστήμιο τοῦ Λονδίνου στὴ Νεώτερη Ἱστορία καὶ στὸ Πανεπιστήμιο Λομονόσωφ τῆς Μόσχας. Στὶς 17 Αὐγούστου 1977 ἀναγορεύτηκε διδάκτωρ τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Λονδίνου. Τὸ 1982, μὲ πρότασή μου, ἐκλέχτηκε λέκτορας στὴν Ἱστορία τῶν Λαῶν τῆς χερσονήσου τοῦ Αἴμου ἀπὸ τὴ Φιλοσοφικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου Ἰωαννίνων. Ἀπὸ τὸ Νοέμβριο τοῦ 1982 ὑπηρετοῦσε ὡς λέκτορας καὶ ἀπὸ τὸ 1987 ὡς ἐπίκουρος καθηγητὴς στὴ Νεώτερη Βαλκανικὴ Ἱστορία. Ἀξιόλογος ἀρχειακὸς ἐρευνητὴς, ἐρεῦνησε καὶ ἐξέδωσε σημαντικὸ ἀνέκδοτο ἀρχειακὸ ὑλικὸ τῶν ἐλληνικῶν καὶ εὐρωπαϊκῶν Ἀρχείων, πού διαφωτίζει ἐνδιαφέροντα ζητήματα τῆς νεώτερης Ἱστορίας. Δημοσίευσε δεκάδες μελέτες πού ἀναφέρονται σὲ θέματα τῆς Νεώτερης Ἑλληνικῆς Ἱστορίας καὶ τῆς Βαλκανικῆς Ἱστορίας, καθὼς καὶ στὶς σχέσεις τῶν Βαλκανικῶν Λαῶν μὲ τὴ Ρωσία, κυρίως κατὰ τὸν κρίσιμο 19ο αἰῶνα. Ἀπὸ τὸ συγγραφικὸ του ἔργο ἀναφέρω ἰδιαίτερα τὴ διδακτορικὴ του διατριβὴ γιὰ τὸν Καποδίστρια καὶ τὴν τελευταία μελέτη του γιὰ τὴν Ἀνατολικὴ Ρωμυλία, πού εἶναι ἐτοιμὴ γιὰ ἔκδοση. Τὸ χειμερινὸ ἐξάμηνο τοῦ 1990-91 δίδαξε ἑλληνικὰ στὸ Πανεπιστήμιο τῆς Ἀγκυρας ὡς ἐπισκέπτῃς καθηγητὴς.

Πανεπιστημιακὸς δάσκαλος μὲ ἀγάπη γιὰ τοὺς νέους, ὁ Δημήτρης Λουλὲς ἤξερε νὰ πλησιάζει τοὺς φοιτητὲς του καὶ ἐνδιαφερόταν γιὰ τὰ προβλήματά τους.

Ἀγαπημένε μας Δημήτρη, μέσα σὲ μιὰ κοινωνία σκληρὴ καὶ ἀνταγω-

νιστική ξεχώριζες με την ξμφυτη ευγένεια και την καλωσύνη σου, με την ευθύτητά σου —σπάνια στις μέρες μας—, την καλλιέργεια και την ανθρωπιά σου. Πιστός στις αρχές σου, ήσουν ανοικτός και χωρίς προκαταλήψεις στις ιδέες και τους ανθρώπους, πρόθυμος να βοηθήσεις και να εξυπηρετήσεις όλους. Γι' αυτό είχες κατακτήσει την αγάπη όλων μας.

Είχες μεγάλη λαχτάρα για τη ζωή, χαιρόσουν τη ζωή, ήθελες να γνωρίσεις τον τόπο και τον κόσμο και ήσουν πολύ ευτυχισμένος μαζί με την αξια σύντροφό σου, τη γλυκύτατη Άννα μας, και το μικρό σας Κωνσταντίνο. Ο θάνατος σ'αξ ξερίζωσε και άφησε συντετριμμένους με ένα τεράστιο κενό τις αγαπημένες σου μητέρα και αδελφή, τους συγγενείς και φίλους. Άφησες μεγάλο κενό στην πανεπιστημιακή μας κοινότητα, στους συναδέλφους και τους φοιτητές σου και σε μένα που χάνω ένα στενό συνεργάτη, με τον οποίο με συνέδεε ανέφελη, είλικρινής και εποικοδομητική συνεργασία και βαθιά οικογενειακή φιλία.

Το Πανεπιστήμιο Ίωαννίνων θρηνηϊ τό χαμό σου.

Δέν σε άποχαιρετούμε, Δημήτρη. Γιατί όσο θα ύπάρχουμε, θα ζεις πάντα στή σκέψη μας.

ΜΑΡΙΑ ΝΥΣΤΑΖΟΠΟΥΛΟΥ-ΠΕΛΕΚΙΔΟΥ